

СИНИЦЯ БІЛА (*Parus cyanus*) – рідкісний вид, занесений до Червоної книги України

✍ **Максим Дикий**, студент Національного університету біоресурсів і природокористування України, E-mail: acromage16@gmail.com

Синиця біла (*Parus Cyanus*) – вид птахів, що належить до родини синицевих (Paridae). Однак американські орнітологи у результаті своїх досліджень послідовності мітохондріальної цитохроми віднесли цей вид птахів до окремого роду *Cyanistes*.

Цей птах є невеликим та дуже рухливим. Його маса складає приблизно 10–16 г, розмах крил – 19–22 см, довжина тіла – 12–15 см. Має блакитно-біле забарвлення. Голова білого кольору, яка має темну смужку, що бере початок від основи дзьоба та проходить через око до потилиці. Спина, плечі та поперек сірі з блакитним відтінком. Крила темно-блакитні з поперечною смугою білого кольору. Хвіст також блакитний, але по краях має біле забарвлення. Також білою є й нижня частина тулуба птаха, але вона має темну пляму, яка знаходиться на грудях і у верхній частині черевця. Дзьоб і ноги сірі.

Синиця біла поширена від Білорусі до узбережжя Японського моря у південній частині лісової зони, лісостепових і частково степових районах. На території України мешкає переважно на Західному Поліссі. Є малочисельним гніздовим і кочовим видом на наших територіях. Основними місцями гніздування є річки Прип'ять і Стохід.

Синиця гніздується переважно на заболочених ділянках, на яких присутні листяні породи дерев, а саме: тополя, береза, вільха та верба, а також зарості очерету чи осоки. У гірській місцевості заселяє листяні та змішані ліси. Цей птах є дуже пологим і потайним на відміну від синиці блакитної, яку ми так часто бачимо біля наших домів, тому він проводить основну частину свого життя серед

густої рослинності.

Основну частину раціону білої синиці складають комахи (оскільки вона є комахоїдним птахом). До нього входять попелиці, бджоли, мухи, коники, цвіркуни, оси, мурахи, жуки, лялечки та личинки метеликів, а також павуки. У зимовий період споживає ягоди обліпихи, насіння берези та ялини і, на відміну від інших видів синиць, розщеплює міцні стебла очерету, щоб знайти поживу у вигляді личинок комах.

У другій половині лютого починають розпадатися зграї цих птахів і вони утворюють пари для подальшого розмноження. Шлюбний період починається у квітні. У цей час самець часто співає та чистить пір'я. Символом утворення пари є символічне годування самки. Після цього їхній спів стихає і вони починають вести потайний спосіб життя, що робить їх дуже непомітними. Найчастіше синиці облаштовують гнізда у дуплах дерев на висоті від 0,5–2,0 м від поверхні землі. Будівництвом займається самка. У якості будівельних матеріалів вона використовує мох, вовну дрібних тварин, стебла торішньої трави та пір'я. Протягом сезону синиця робить одну або дві кладки по 8–11 яєць. Яйця мають біле забарвлення з невеликими червонувато-коричневими плямами. Пташенята з'являються на світ через 13–14 днів. Їх годують самець та самка, приносячи личинки метеликів. До вильоту із гнізда пташенята готові вже у віці 16 днів.

Чисельність синиці білої у Європі становить близько 3,0–11,0 тис. пар. Це приблизно 5–24% світової популяції цього виду. Найбільша кількість особин цього виду мешкає на території РФ – 2,5–10,0 тис. пар та у Білорусі – 400–800 пар. В Україні гніздується

близько 10 пар. На нашій території цей вид птахів є дуже вразливим тому, що, в першу чергу, його чисельність дуже незначна. По-друге, людина суттєво впливає на місця гніздування птахів. Ми знищуємо старі ліси, які забезпечують синицю білу прихистком та кормами. Через такі дії ці птахи мешкають лише у важкодоступних для людини місцях.

Синиця біла знаходиться під охороною Бернської конвенції (Додаток II), а у 2009 році в Україні отримала статус рідкісного виду. У нашій державі цей вид охороняється в НПП "Прип'ять-Стохід" і занесений до Червоної книги.

